

ΜΙΚΡΕΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ (Οκτώβριος 2009)

Συγγραφέας: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΑΛΑΣ

Η πράσινη ανάπτυξη δεν είναι πλέον θέμα ούτε αλόγων ούτε ποδοσφαίρου. Όλοι -κάποιοι πρόσφατα, της προσκολλησέως, κάποιοι από παλιά, οραματικά- αναφέρονται στην μεγάλη συνεισφορά της για την ανάκαμψη από την οικονομική κρίση και τη μεσομακροχρόνια αναπτυξιακή προοπτική της. Καίριος παράγοντας για την ανάδειξη του «πράσινου» είναι και η αντίστοιχη αναγνώριση της πραγματικά μεγάλης διάστασης του κινδύνου από την κλιματική αλλαγή και της ανάγκης λήψης αποτελεσματικών μέτρων για την αντιμετώπισή της, κυρίως για τη μείωση των εκπομπών Αερίων του Φαινομένου του Θερμοκηπίου (ΑΦΘ).

Μέχρι εδώ όλα καλά, αφού ακόμη και οι G20 συμφώνησαν στη L' Aquila τον Ιούλιο ότι οι προσπάθειες μείωσης πρέπει να οδηγούνται από τον ποσοτικό, περιοριστικό στόχο της συγκράτησης της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας κάτω των 2 βαθμών Κελσίου. Αυτό σημαίνει συγκεντρώσεις ΑΦΘ στην ατμόσφαιρα της τάξης των 400 ppm eq. δηλαδή σχεδόν μηδενική αύξηση από τη σημερινή τιμή των 380 ppm που με την σειρά του απαιτεί, κατά τη διακυβερνητική επιτροπή για την κλιματική αλλαγή του ΟΗΕ (IPCC), μειώσεις των εκπομπών των αναπτυγμένων χωρών κατά 25-40% μέχρι το 2020 και κατά 80% μέχρι το 2050. Σημαντικές μειώσεις, όμως, θα απαιτηθούν και από τις αναπτυσσόμενες χώρες, και ειδικά τις πολύ μεγάλες (Κίνα, Ινδία, Μεξικό, Βραζιλία), της τάξης του 15% με 30% σε σχέση με τα επίπεδα αναμενόμενης εξέλιξης.

Η συμφωνία για μείωση κατά 80% μέχρι το 2050 είναι εύκολη. Κανένας από τους σημερινούς πολιτικούς ηγέτες δεν θα είναι ενεργός τότε στην πολιτική, πιθανόν ούτε καν στη ζωή, για να του ζητηθούν ευθύνες. Το 2020, όμως, είναι σχεδόν αύριο και πολλές από τις σημερινές αποφάσεις θα έχουν επιπτώσεις στα επόμενα χρόνια μέχρι το 2020 αλλά και μετά, επιπτώσεις που μπορούν να εκτιμηθούν και σήμερα.

Γι' αυτό η επικείμενη συνδιάσκεψη της Κοπεγχάγης είναι τόσο κρίσιμη, αφού

ουσιαστικά αφορά πολυετείς αλλά άμεσα εφαρμόσιμες (δηλαδή το 2013) δεσμεύσεις, δεσμεύσεις με αντίκτυπο στην οικονομία και το εμπόριο, με κερδισμένους και χαμένους, με όλους -πολιτικούς, πολιτικούς επιστήμονες, οικονομολόγους, τεχνικούς, επιχειρηματίες, επενδυτές, κοινωνικούς επιστήμονες ακόμη και στρατηγούς- να προσπαθούν να υπολογίσουν το δικό τους ισοζύγιο μεταξύ του κόστους για τη μείωση των εκπομπών και του κόστους των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, καταλήγοντας συχνά σε αποτελέσματα που διαφέρουν τάξεις μεγέθους.

Αυτές ακριβώς οι εκτιμήσεις των επιπτώσεων μιας συμφωνίας και η προσπάθεια διαφύλαξης των εθνικών συμφερόντων δεν φαίνεται να οδηγούν σε κοινά αποδεκτή συμβιβαστική λύση, με αποτέλεσμα, κατά την άποψή μου, οι πιθανότητες επίτευξης συμφωνίας στην Κοπεγχάγη να είναι μικρές. Η απειλή της κλιματικής αλλαγής, όμως, παραμένει.

Σήμερα εξακολουθούν να υπάρχουν, παρά την εντατική δουλειά (ακόμη και σήμερα συνεδριάζουν από τις 28/9 μέχρι τις 9/10 όλες οι χώρες σε υψηλό υπηρεσιακό επίπεδο στην Μπανγκόκ και ξανά στις αρχές Νοεμβρίου στη Βαρκελώνη) μεγάλες διαφοροποιήσεις σε θεμελιακά σημεία προσέγγισης αλλά και σε θεσμικά ή τεχνικά προβλήματα. Έτσι:

- Το βασικό κείμενο διαπραγμάτευσης υπερβαίνει τις 200 σελίδες (και με τα παραρτήματα τις 800) και χρειάστηκε η γραμματεία του Κλίματος του ΟΗΕ να συντάξει οδηγό για την ανάγνωση και κατανόηση των πολλαπλών εναλλακτικών διατυπώσεων σε κρίσιμα σημεία.

- Η πρόσφατη αξιολόγηση όλων των δεσμεύσεων των αναπτυγμένων χωρών που κατατέθηκαν μέχρι στιγμής δίνει συνολική μείωση μέχρι το 2020 μεταξύ 7% και 17%, πολύ κάτω από το ζητούμενο 25-40%.

- Η αλληλένδετη συμμετοχή ΗΠΑ και Κίνας, των δύο κρατών που μαζί εκπέμπουν πάνω από το 50% του συνόλου δεν έχει ακόμη ξεκαθαρίσει, με τον Ομπάμα σε διμέτωπο αγώνα με το Κογκρέσο όπου το νομοσχέδιο Waxman-Markey για τις μειώσεις αντιμετωπίζει πολλές ενστάσεις, παρά τις στρογγυλοποιήσεις που περιλαμβάνει. Αλλά και η Κίνα επιμένει στη μεταφορά τεχνογνωσίας χωρίς εγγυήσεις για πνευματικά δικαιώματα.

- Οι υπόλοιπες μεγάλες αναπτυσσόμενες χώρες με επικεφαλής την Ινδία δεν δέχονται να καταθέσουν έστω και ενδεικτικούς ποσοτικούς στόχους.

- Το συνολικό οικονομικό πακέτο κρατικής ενίσχυσης των αναπτυσσόμενων χωρών, που εκτιμάται από την Ε.Ε. σε 22-50 δισ. ευρώ ετησίως το 2020 (εκ των οποίων 2-15 δισ. η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης) δεν έχει ακόμη συμφωνηθεί.

- Δεν έχει καν εξετασθεί πώς η όποια νέα συμφωνία θα εμπεριέχει το υπάρχον νομικά ισχυρό Πρωτόκολλο του Κυότο και τις δεσμεύσεις που περιλαμβάνει, πάνω στις οποίες στηρίζονται οι μηχανισμοί εμπορίας δικαιωμάτων.

- Το θετικό είναι ότι κανείς δεν διανοείται τη διακοπή ή τη χαλάρωση των διαπραγματεύσεων. Ήδη έχουν αρχίσει να κυκλοφορούν κείμενα για τη διαχείριση της επόμενης μέρας, όπως η προχθεσινή πρόταση των ΗΠΑ στο Μπανγκόκ να υπάρξει συμφωνία επί βασικών αρχών στην Κοπεγχάγη και να συνεχιστούν οι διαπραγματεύσεις για το τελικό κείμενο.

- Και η Ελλάδα; Παντελώς απύσχα από τις διαπραγματεύσεις, χωρίς κύρος, χωρίς δράσεις, χωρίς προτάσεις, αλλά και χωρίς καν θέσεις για το γίνεσθαι εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως για παράδειγμα:

- Συμφωνούμε στο στόχο για μείωση κατά 20% μέχρι το 2020 των εκπομπών από τις θαλάσσιες μεταφορές;

- Θα συμφωνήσουμε ξεχωριστό στόχο για κάθε χώρα στις διεθνείς διαπραγματεύσεις κάτω από την ομπρέλα της Ε.Ε. ή κοινό συνολικό στόχο της Ε.Ε.;

Η χώρα μας θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο, ειδικά στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, δημιουργώντας γέφυρα μεταξύ των αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών και πιέζοντας για τη διερεύνηση των επιπτώσεων στη Μεσόγειο που φαίνεται ότι θα υποστεί σημαντικές παρενέργειες από τη γενικότερη κλιματική αλλαγή στον πλανήτη.

Νόμος και Φύση

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη

<https://nomosphysics.org.gr>

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 4 Οκτωβρίου 2009, σ. 31.